

<i>Rodzaj dokumentu:</i>	Zasady oceniania rozwiązań zadań
<i>Egzamin:</i>	Egzamin maturalny
<i>Przedmiot:</i>	Wiedza o społeczeństwie
<i>Poziom:</i>	Poziom rozszerzony
<i>Formy arkusza:</i>	EWOP-R0_100-2106; EWOP-R0_300-2106; EWOP-R0_400-2106.
<i>Termin egzaminu:</i>	8 czerwca 2021 r.
<i>Data publikacji dokumentu:</i>	21 czerwca 2021 r.

Uwaga: Akceptowane są wszystkie odpowiedzi merytorycznie poprawne i spełniające warunki zadania.

Zadanie 1. (0–1)

Wymagania ogólne	Wymagania szczegółowe
I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	1. Życie zbiorowe i jego reguły. Zdający: 4) omawia na przykładach źródła i mechanizmy konfliktów społecznych oraz sposoby ich rozwiązywania. (III etap) 1. Podstawowe umiejętności życia w grupie. Zdający: 3) przedstawia i stosuje podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie i między grupami.

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przyporządkowanie trzech nazw.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. negocjacje
- B. arbitraż
- C. przemoc

Zadanie 2. (0–2)

2.1.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	10. Edukacja w XXI w. Zdający: 1) przedstawia rolę szkoły i edukacji nieformalnej we współczesnym społeczeństwie informacyjnym.
--	--

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne sformułowanie tezy i podanie trzech poprawnych informacji uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Teza – Gry wpływają pozytywnie na proces uczenia się.

Uzasadnienie:

- Gry wpływają pozytywnie na pracę mózgu, stymulują zapamiętywanie i odbiór informacji.
- Gry wzmacniają zaangażowanie.
- Gry podnoszą motywację ze względu na swoją orientację na cel.

2.2.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	3. Grupa społeczna. Zdający: 2) omawia na przykładach różne rodzaje grup i wyjaśnia funkcjonowanie wskazanej grupy; 3) wyjaśnia znaczenie grup odniesienia pozytywnego i negatywnego w procesie socjalizacji.
--	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości trzech zdań.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. F
2. F
3. P

Zadanie 3. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	14. Środki masowego przekazu. Zdający: 2) uzasadnia znaczenie niezależności i pluralizmu mediów; ocenia skutki ich ograniczania; 3) wyjaśnia, jakimi zasadami etycznymi powinny się kierować media i ocenia przykłady kontrowersyjnych działań dziennikarzy i mediów; 4) wyjaśnia, na czym polega zasada wolności słowa [...]; 6) ocenia zasoby Internetu z punktu widzenia rzetelności i wiarygodności informacyjnej; świadomie i krytycznie odbiera zawarte w nich treści.
--	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne wyjaśnienie problemu.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Na rysunku przedstawiono problem dyspozycyjności mediów wobec ośrodków władzy czy też uległości dziennikarzy wobec tych ośrodków.

Zadanie 4. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	13. Opinia publiczna. Zdający: 3) odczytuje i interpretuje tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej.
--	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne przyporządkowanie czterech typów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

wiek – 25–34 lata
miejsce zamieszkania – miasto od 500 tysięcy
wykształcenie – wyższe
dochód na osobę – powyżej 1500 złotych

Zadanie 5. (0–2)**5.1.**

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	4. Struktura społeczna. Zdający: 3) podaje przykłady i wyjaśnia uwarunkowania pionowej i poziomej ruchliwości społecznej.
--	--

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnej nazwy.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Typ 1.: (ruchliwość) pionowa

Typ 2.: awans społeczny

5.2.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	4. Struktura społeczna. Zdający: 1) opisuje strukturę klasowo-warstwową polskiego społeczeństwa i swojej społeczności lokalnej; 2) porównuje skalę nierówności społecznych w Polsce i wybranym państwie [...].
--	--

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych różnic.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Typ 1.: W USA wystarczy średnie wykształcenie, a w Polsce jest mowa o wyższym.

Typ 2.: W USA wystarczy umowa o pracę, w Polsce – należy mieć pracę wymagającą złożonych umiejętności, bycia specjalistą.

Typ 3.: W USA określa się przynależność do tej klasy przez określony minimalny dochód roczny (odpowiednik 176 tys. zł), w Polsce natomiast kategorie społeczne do niej przynależne osiągają zróżnicowane dochody.

Zadanie 6. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.	2. Socjalizacja i kontrola społeczna. Zdający: 3) wyjaśnia na przykładach, w jaki sposób dochodzi do stygmatyzacji społecznej i jakie mogą być jej skutki. (IV z.p.) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający: 5) rozpoznaje przejawy rasizmu, szowinizmu, antysemityzmu i ksenofobii [...]. (III etap) 9. Patriotyzm dzisiaj. Zdający: 5) rozważa, odwołując się do historycznych i współczesnych przykładów, w jaki sposób stereotypy i uprzedzenia utrudniają dziś relacje między narodami.
--	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C.

Zadanie 7. (0–2)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	6. Naród, ojczyzna i mniejszości narodowe. Zdający: 4) charakteryzuje mniejszości narodowe, etniczne [...] żyjące w Polsce (liczebność, historia, kultura, religia itp.); wymienia prawa, które im przysługują. (II etap) 3. Ojczyzna. Zdający: 2) wskazuje na mapie [...] główne regiony Polski.
---	--

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne wypełnienie trzech wierszy tabeli (podanie czterech poprawnych nazw i dwóch numerów).
- 1 pkt – poprawne wypełnienie dwóch wierszy tabeli.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- Ukraińcy, 2
- Litwini, podlaskie
- 5, małopolskie

Zadanie 8. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	12. Społeczeństwo obywatelskie. Zdający: 1) wymienia podmioty społeczeństwa obywatelskiego.
--	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

społeczeństwo obywatelskie

Zadanie 9. (0–3)**9.1.**

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 5) wyjaśnia, jak są przeprowadzane i jaką rolę odgrywają wybory we współczesnej demokracji.</p> <p>17. Systemy partyjne. Zdający: 4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym.</p> <p>25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia różnice między ordynacjami wyborów parlamentarnych i prezydenckich w Polsce.</p>
--	---

Zasady oceniania

2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.

1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie jednego poprawnego argumentu lub sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Rozstrzygnięcie – Nie.

Uzasadnienie:

Typ 1.: Na mapie zaprezentowano 100 okręgów wyborczych, tymczasem w wyborach do Sejmu RP jest ich 41.

Typ 2.: Sejm RP nie jest wybierany w okręgach jednomandatowych i wyborach większościowych, ale w okręgach wielomandatowych i wyborach proporcjonalnych.

Typ 3.: W wyborach do Sejmu RP w Polsce nigdy zwycięska formacja nie miała aż takiej przewagi nad kolejną formacją (nie miała ponad 60% mandatów).

Typ 4.: W wyniku wyborów do Sejmu RP inne komitety niż dwa mające największe poparcie wyborcze miały łącznie znacznie więcej mandatów niż 5–6%.

9.2.

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>(III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający: 1) przedstawia [...] partie [...] i pokazuje, jak współdziałają i konkurują one ze sobą w życiu publicznym.</p> <p>(III etap) 12. System wyborczy i partyjny. Zdający: 1) wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji.</p>
--	---

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

– Platforma Obywatelska (RP) / PO

– Prawo i Sprawiedliwość / PiS

Zadanie 10. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	15. Demokracja – zasady i procedury. Zdający: 1) opisuje wartości będące fundamentem współczesnej demokracji [...]. 16. Polityka, ideologie, doktryny i programy polityczne. Zdający: 5) charakteryzuje najważniejsze współczesne doktryny polityczne (chrześcijańska demokracja, konserwatyzm, liberalizm, nacjonalizm, socjaldemokracja, socjalizm).
--	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A.

Zadanie 11. (0–3)

11.1.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne [...] Francji [...].
--	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Francja / Republika Francuska

11.2.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych [...]; 2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne [...] Francji, Stanów Zjednoczonych [...]. 21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający: 1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa [...]; 2) charakteryzuje [...] relacje między rządem a głową państwa.
--	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Rozstrzygnięcie – Nie.

Uzasadnienie –

Typ 1.: Fakt istnienia stanowiska premiera.Typ 2.: Fakt otwartej egzekutywy / dualizm egzekutywy.Typ 3.: Rząd odpowiadający politycznie większości parlamentarnej.Typ 4.: Rząd odpowiedzialny politycznie przed izbą pierwszą parlamentu.**11.3.**

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający:</p> <p>1) podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów);</p> <p>2) charakteryzuje [...] relacje między rządem a głową państwa.</p> <p>25. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>1) określa główne kompetencje prezydenta w relacjach z parlamentem, rządem [...].</p> <p>(III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający:</p> <p>1) przedstawia główne podmioty życia publicznego ([...] politycy i partie, władza [...]) i pokazuje, jak współdziałają i konkurują one ze sobą w życiu publicznym.</p> <p>(III etap) 14. Władza wykonawcza. Zdający:</p> <p>2) [...] podaje nazwisko premiera [...].</p>
--	--

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne przedstawienie przykładu sytuacji.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedźTyp 1.: Prezydentura Aleksandra Kwaśniewskiego i rząd AWS z Jerzym Buzkiem na czele (2001 r.).Typ 2.: Prezydentura Aleksandra Kwaśniewskiego i rząd PiS z Kazimierzem Marcinkiewiczem na czele (2005 r.).Typ 3.: Prezydentura Lecha Kaczyńskiego i rząd PO–PSL z Donaldem Tuskiem na czele (lata 2007–2010).Typ 4.: Prezydentura Andrzeja Dudy i rząd koalicji PO–PSL z Ewą Kopacz na czele (2015 r.).**Zadanie 12. (0–2)**

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.</p>	<p>19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający:</p> <p>1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych [...].</p> <p>20. Władza ustawodawcza w państwie demokratycznym. Zdający:</p> <p>2) zarysowuje główne funkcje izby wyższej i niższej parlamentów w wybranych państwach (w [...] Niemczech); podaje przykłady państw z parlamentem jednoizbowym.</p> <p>21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający:</p> <p>1) wyjaśnia, jaką rolę we współczesnych państwach może pełnić głowa państwa; podaje przykłady urzędujących głów państw (monarchów i prezydentów).</p>
---	---

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw państw i odpowiadających im numerów.
1 pkt – podanie trzech poprawnych nazw państw lub podanie dwóch poprawnych nazw państw i odpowiadających im numerów.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- A. Portugalia / Republika Portugalska, 1
B. Niemcy / Republika Federalna Niemiec / RFN, 5
C. Holandia / Królestwo Niderlandów, 4

Zadanie 13. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	23. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) przedstawia konstytucyjne zasady ustroju państwa. (III etap) 16. Samorzady i ich znaczenie. Zdający: 2) wyjaśnia, na czym polegają zasady decentralizacji i pomocniczości [...].
--	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Typ 1.: zasada subsydiarności / subsydiarność

Typ 2.: zasada pomocniczości / pomocniczość

Zadanie 14. (0–2)

14.1.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	26. Rada Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) przedstawia konstytucyjne procedury powoływania i odwoływania rządu, zmiany rządu i zmiany ministrów. (III etap) 14. Władza wykonawcza. Zdający: 2) wyjaśnia, jak powoływany jest [...] rząd polski.
---	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – sformułowanie poprawnej różnicy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Prezydent Federalny będący szefem Rady Federalnej jest wybierany w Szwajcarii na rok, natomiast w Polsce premier nie ma określonej kadencji, choć maksymalny okres jednego urzędowania to 4 lata.

14.2.

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający:</p> <p>1) podaje cechy charakterystyczne różnych modeli ustrojowych państw demokratycznych; wyjaśnia, jaki model funkcjonuje w Polsce;</p> <p>2) charakteryzuje krótko ustroje polityczne [...] Szwajcarii [...].</p> <p>21. Władza wykonawcza w państwie demokratycznym. Zdający:</p> <p>2) charakteryzuje kompetencje rządu w państwie demokratycznym [...].</p>
--	---

Zasady oceniania

1 pkt – sformułowanie poprawnej różnicy z odniesieniem do typu systemu politycznego.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rada Federalna to organ wykonawczy w systemie parlamentarno-komitetowym, nie jest to zatem organ władzy wykonawczej, ponieważ nie ma podziału władzy; inaczej jest w Polsce, gdzie Rada Ministrów to organ władzy wykonawczej.

Zadanie 15. (0–1)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.</p>	<p>24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający:</p> <p>1) wymienia kompetencje Sejmu [...];</p> <p>3) podaje przykłady stosowania w procedurze legislacyjnej polskiego parlamentu większości zwykłej, bezwzględnej i kwalifikowanej.</p> <p>(III etap) 13. Władza ustawodawcza w Polsce. Zdający:</p> <p>1) przedstawia zadania [...] parlamentu, w tym sposób tworzenia ustaw.</p>
--	--

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości trzech zdań.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. F

2. P

3. P

Zadanie 16. (0–1)

16.1.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	24. Parlament Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 1) wymienia kompetencje Sejmu [...]. 28. Samorząd terytorialny w Polsce. Zdający: 4) opisuje uprawnienia nadzorcze premiera i wojewody wobec samorządów terytorialnych. 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia, na czym polega praworządność i jakie zasady oraz instytucje stoją na jej straży.
---	--

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
- 1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Sejm (RP)
2. regionalna izba obrachunkowa
3. sąd okręgowy

16.2.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	(III etap) 18. Samorząd powiatowy i wojewódzki. Zdający: 1) przedstawia sposób wybierania samorządu powiatowego i wojewódzkiego oraz ich przykładowe zadania.
---	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

- rada powiatu
- sejmik województwa

Zadanie 17. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 4) omawia przepisy Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej dotyczące relacji państwo – Kościół; podaje najważniejsze postanowienia konkordatu. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 3) [...] interpretuje proste przepisy prawne.
---	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A.

Zadanie 18. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia, na czym polega praworządność i jakie zasady oraz instytucje stoją na jej straży; 4) wyjaśnia, w jaki sposób realizuje się w Polsce zasadę niezależności sądów i niezawisłości sędziego.
--	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – przedstawienie dwóch poprawnych rozwiązań.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Typ 1.: Sędziom zapewnia się warunki pracy i wynagrodzenie odpowiadające godności urzędu.

Typ 2.: Sędzia nie może należeć do partii politycznej, związku zawodowego ani prowadzić działalności publicznej niedającej się pogodzić z zasadą niezawisłości sędziów.

Typ 3.: Sędziowie są powoływani na czas nieoznaczony. / Sędziowie są nieusuwalni.

Typ 4.: Sędzia nie może być, bez uprzedniej zgody sądu, pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani pozbawiony wolności. / Sędziowie mają immunitet.

Typ 5.: Na straży niezawisłości sędziów stoi Krajowa Rada Sądownictwa.

Zadanie 19. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (III etap) VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej	(III etap) 24. Gospodarka rynkowa. Zdający: 3) wyjaśnia działanie prawa podaży i popytu oraz ceny jako regulatora rynku [...].
--	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Typ 1.: punkt równowagi rynkowej / równowaga rynkowa / punkt równowagi mikroekonomicznej / równowaga mikroekonomiczna

Typ 2.: punkt równowagi gospodarczej / równowaga gospodarcza / punkt równowagi ekonomicznej / równowaga ekonomiczna

Zadanie 20. (0–5)

20.1.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	29. Prawo. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje prawa ([...] administracyjne). 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wskazuje [...] kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 4) [...] wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy.
---	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

Kodeks postępowania administracyjnego

20.2.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	34. Prawo administracyjne. Zdający: 2) [...] opisuje przebieg postępowania administracyjnego; 3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych (odwołanie, zażalenie [...]). (IV z.p.) 1. Młody obywatel w urzędzie. Zdający: 5) wyjaśnia, co może zrobić obywatel, gdy nie zgadza się z decyzją urzędu.
--	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

samorządowe kolegium odwoławcze

20.3.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. III. Współdziałanie w sprawach publicznych. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	34. Prawo administracyjne. Zdający: 2) [...] opisuje przebieg postępowania administracyjnego; 3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych (odwołanie, zażalenie [...]). 35. Obywatel wobec prawa. Zdający: 1) odnajduje w odpowiednim akcie prawnym przepis dotyczący wybranego kazusu prawnego i interpretuje go. (IV z.p.) 1. Młody obywatel w urzędzie. Zdający: 5) wyjaśnia, co może zrobić obywatel, gdy nie zgadza się z decyzją urzędu.
--	--

Zasady oceniania

- 2 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie trzech poprawnych argumentów.
 1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie jednego poprawnego argumentu lub sformułowanie dwóch poprawnych argumentów.
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Rozstrzygnięcie – Nie.

Uzasadnienie:

- Wójt winien przekazać odwołanie organowi odwoławczemu, to organ odwoławczy – zgodnie z art. 134 – wydaje postanowienie o uchybieniu terminu.
- Termin nie został uchybiony – nie liczy się terminu od wydania decyzji, a – zgodnie z art. 129 § 2 – od odbioru decyzji, a w opisanym przypadku minęło tu mniej niż 14 dni.
- W art. 132. § 3 wyraźnie stwierdzono, że od nowej decyzji w tej samej sprawie także służy odwołanie.

20.4.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	34. Prawo administracyjne. Zdający: 2) przedstawia strukturę sądownictwa administracyjnego [...]; 3) wyjaśnia, jak odwołać się od decyzji i postanowień organów administracyjnych ([...] skarga do wojewódzkiego sądu administracyjnego [...]). (IV z.p.) 1. Młody obywatel w urzędzie. Zdający: 5) wyjaśnia, co może zrobić obywatel, gdy nie zgadza się z decyzją urzędu.
---	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

wojewódzki sąd administracyjny

Zadanie 21. (0–2)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	29. Prawo. Zdający: 2) rozpoznaje rodzaje prawa ([...] cywilne, karne [...]). 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 3) wskazuje [...] kodeksy, w których szukać należy odpowiednich przepisów. 32. Prawo cywilne i rodzinne. Zdający: 1) rozpoznaje sprawy regulowane przez prawo cywilne [...], rodzinne [...]. (IV z.p.) 2. Prawo i sądy. Zdający: 4) [...] wskazuje, w jakim kodeksie można znaleźć przepisy dotyczące konkretnej sprawy.
---	---

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
- 1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. *Kodeks karny*
2. *Kodeks rodzinny i opiekuńczy*
3. *Kodeks cywilny*

Zadanie 22. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	33. Prawo karne. Zdający: 3) przedstawia kary i środki karne obowiązujące w polskim prawie [...].
---	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – podanie poprawnej nazwy.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

podanie wyroku do publicznej wiadomości

Zadanie 23. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	36. Prawa człowieka. Zdający: 3) rozróżnia prawa i wolności osobiste, polityczne oraz ekonomiczne, społeczne i kulturalne [...]. 38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający: 1) opisuje system ochrony praw człowieka funkcjonujący na mocy [...] Międzynarodowych Paktów Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych.
--	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.
- 0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

A.

Zadanie 24. (0–2)**24.1.**

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 3) omawia na przykładach [...] sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami. 42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 1) charakteryzuje przemiany, jakie nastąpiły w Europie i na świecie po upadku komunizmu. 44. Europa wśród światowych mocarstw. Zdający: 1) rozróżnia typy rządów światowych (jedno-, dwu- i wielobiegunowy), odwołując się do historii XX i XXI w.
---	---

Zasady oceniania

1 pkt – podanie poprawnego roku i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Rok – 1991

Uzasadnienie –

Typ 1: W tym roku rozpadł się ZSRR, a uzyskały niepodległość niezaznaczone na mapie: Ukraina, Białoruś i Mołdawia.

Typ 2: W tym roku rozpoczął się proces rozpadu Jugosławii – uzyskały niepodległość niezaznaczone na mapie: Chorwacja, Słowenia i Macedonia.

24.2.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 3) omawia na przykładach [...] sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami. (III etap) 20. Integracja europejska. Zdający: 4) wskazuje na mapie członków Unii Europejskiej [...]. (III etap) 22. Współpraca i konflikty międzynarodowe. Zdający: 1) wskazuje na mapie miejsca najpoważniejszych konfliktów międzynarodowych [...].
---	---

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

– Chorwacja / Republika Chorwacji

– Słowenia / Republika Słowenii

Zadanie 25. (0–3)

25.1.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	7. Procesy narodowościowe i społeczne we współczesnym świecie. Zdający: 3) omawia na przykładach przyczyny i sposoby rozwiązywania długotrwałych konfliktów między narodami; 4) omawia przyczyny i skutki konfliktów społecznych w państwach Afryki [...].
---	---

Zasady oceniania

1 pkt – zaznaczenie poprawnej odpowiedzi.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

C.

25.2.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 2) charakteryzuje na przykładach najczęściej stosowane metody rozwiązywania sporów między państwami. 42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 2) opisuje cele i metody działania ONZ oraz kompetencje jej organów (Zgromadzenie Ogólne, Rada Bezpieczeństwa [...]).
---	--

Zasady oceniania

1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Organizację Narodów Zjednoczonych
2. Rady Bezpieczeństwa

25.3.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	40. Stosunki międzynarodowe w wymiarze globalnym. Zdający: 6) rozważa możliwości prowadzenia akcji humanitarnych, współpracy rozwojowej oraz interwencji pokojowych na obszarach dotkniętych konfliktami zbrojnymi [...].
---	--

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne rozstrzygnięcie i sformułowanie poprawnego uzasadnienia.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowe odpowiedzi

Rozstrzygnięcie – Nie.

Uzasadnienie –

Typ 1.: Pierwsza z operacji to operacja utrzymania pokoju, natomiast druga – operacja stabilizacyjna.

Typ 2.: Cel wskazanych działań to utrzymanie pokoju.

Zadanie 26. (0–2)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.</p>	<p>43. Integracja europejska. Zdający: 2) charakteryzuje sposób powoływania, działania i najważniejsze kompetencje instytucji Unii Europejskiej (Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska, Rada Europejska, Trybunał Sprawiedliwości [...]); 3) [...] wymienia najważniejsze postanowienia traktatów obowiązujących w Unii Europejskiej.</p>
--	--

Zasady oceniania

- 2 pkt – podanie trzech poprawnych nazw.
1 pkt – podanie dwóch poprawnych nazw.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. Komisja (Europejska)
2. Rada (Unii Europejskiej)
3. Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej

Zadanie 27. (0–1)

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p>	<p>13. Opinia publiczna. Zdający: 3) odczytuje i interpretuje tabele i wykresy prezentujące wyniki badania opinii publicznej. 26. Pieniądz i banki. Zdający: 2) wyjaśnia, czym zajmują się: bank centralny [...].</p>
---	---

Zasady oceniania

- 1 pkt – poprawne ocenienie prawdziwości trzech zdań.
0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Poprawna odpowiedź

1. F
2. P
3. P

Zadanie 28. (0–1)

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. (IV etap z.r.) VI. Dostrzeganie współzależności we współczesnym świecie.	42. Systemy bezpieczeństwa i współpracy. Zdający: 5) wymienia regionalne systemy bezpieczeństwa i współpracy w Euroazji, ocenia ich znaczenie dla danego regionu i świata. 44. Europa wśród światowych mocarstw. Zdający: 2) przedstawia na przykładach znaczenie supermocarstw i mocarstw regionalnych dla ładu światowego. (III etap) 19. Relacje Polski z innymi państwami. Zdający: 1) przedstawia najważniejsze kierunki polskiej polityki zagranicznej (stosunki z państwami Unii Europejskiej i Stanami Zjednoczonymi, relacje z sąsiadami).
---	--

Zasady oceniania

1 pkt – poprawne wyjaśnienie.

0 pkt – inna odpowiedź lub brak odpowiedzi.

Przykładowa odpowiedź

Przedsięwzięcie to tzw. Gazociąg Północny (Nord Stream), czyli gazociąg przebiegający dnem Morza Bałtyckiego i omijający Polskę i republiki bałtyckie.

Zadanie 29. (0–12)

Temat 1.

Wolność słowa w Polsce od 1989 roku – scharakteryzuj unormowania prawne jej dotyczące oraz kwestię jej ochrony.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. IV. Znajomość zasad i procedur demokracji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. (IV etap z.p.) VI. Znajomość praw człowieka i sposobów ich ochrony.	14. Środki masowego przekazu. Zdający: 4) wyjaśnia, na czym polega zasada wolności słowa, i wskazuje na przypadki jej nadużycia. 36. Prawa człowieka. Zdający: 4) rozważa, odwołując się do historycznych i współczesnych przykładów, dlaczego dochodzi do łamania praw człowieka na wielką skalę przez reżimy autorytarne. 37. Ochrona praw człowieka w Polsce. Zdający: 1) przedstawia prawa i wolności zagwarantowane w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej, wymienia środki i mechanizmy ich ochrony w Polsce; 3) odnosi przedstawiane w mediach przypadki naruszenia praw lub wolności w Polsce do Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. 38. Światowy i europejski system ochrony praw człowieka. Zdający: 1) opisuje system ochrony praw człowieka funkcjonujący na mocy [...] Międzynarodowych Paktów Praw Człowieka Narodów Zjednoczonych; 3) charakteryzuje systemy ochrony praw człowieka w ramach Rady Europy oraz Unii Europejskiej;
---	--

	<p>5) analizuje z punktu widzenia międzynarodowych standardów praw człowieka przypadki naruszania praw i wolności w różnych państwach.</p> <p>(IV z.p.) 5. Prawa człowieka. Zdający:</p> <p>1) przedstawia krótko historię praw człowieka i ich generacje; wymienia najważniejsze dokumenty z tym związane;</p> <p>4) bierze udział w debacie [...] na temat wolności słowa [...].</p> <p>(IV z.p.) 6. Ochrona praw i wolności. Zdający:</p> <p>1) przedstawia główne środki ochrony praw i wolności w Polsce;</p> <p>2) opisuje sposób działania Rzecznika Praw Obywatelskich [...].</p>
--	---

Zasady oceniania

<p>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT</p> <p>Zdający w pełni scharakteryzował:</p> <p>1) kwestię wolności słowa w 1989/1990 roku: przepisy z tego zakresu typowe dla państwa autorytarne, funkcjonowanie GUKPiW (cenzury), rodzący się pluralizm medialny;</p> <p>2) stan prawny dotyczący wolności słowa w Rzeczypospolitej Polskiej – ratyfikacja KoOPCiPW, przepisy Konstytucji RP, wprowadzenie pluralizmu, przy systemie koncesjonowanym w mediach radiowo-telewizyjnych;</p> <p>3) problematyczność niektórych przepisów prawnych w związku z wolnością słowa – kwestia zniesławienia, obrazy Prezydenta RP czy uczuć religijnych;</p> <p>4) prawne możliwości dochodzenia wolności słowa – postępowanie sądowe dwuinstancyjne, możliwość zwrócenia się do RPO, kasacja, możliwość skargi do ETPCz.</p> <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>
<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</p> <p>Zdający:</p> <p>– w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <u>lub</u></p> <p>– w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III).</p> <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p>

	<p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>
<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <u>lub</u> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>
	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem.</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.</p>
<p>0 PKT</p> <p>Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I.</p> <p>5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.</p>	<p>Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.</p>

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów,

tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 2.

Porównaj funkcjonowanie partii politycznych i systemów partyjnych we współczesnych państwach demokratycznych i niedemokratycznych.

<p>I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.</p> <p>II. Rozpoznawanie i rozwiązywanie problemów.</p> <p>IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.</p>	<p>17. Systemy partyjne. Zdający:</p> <p>1) charakteryzuje system monopartyjny, dwupartyjny i wielopartyjny;</p> <p>2) porównuje funkcje partii politycznych w państwach demokratycznych i niedemokratycznych;</p> <p>3) przedstawia system partyjny wybranego przez siebie państwa (do wyboru spośród Wielkiej Brytanii, Niemiec, Francji i Stanów Zjednoczonych) na podstawie samodzielnie zebranych wiadomości;</p> <p>4) opisuje podstawowe zasady ordynacji większościowej i proporcjonalnej w powiązaniu z systemem dwupartyjnym i wielopartyjnym.</p> <p>22. Współczesna demokracja w Polsce i na świecie – problemy i zagrożenia. Zdający:</p> <p>4) przedstawia sposoby, jakimi partie polityczne walczą o elektorat, i ocenia te działania według standardów demokracji.</p> <p>(III etap) 5. Udział obywateli w życiu publicznym. Zdający:</p> <p>1) przedstawia [...] partie [...] i pokazuje, jak współdziałają i konkurują one ze sobą w życiu publicznym.</p> <p>(III etap) 10. Państwo i władza demokratyczna. Zdający:</p> <p>2) wskazuje różnice w sytuacji obywatela w ustroju demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym.</p>
---	--

Zasady oceniania

<p>Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT</p> <p>Zdający w pełni:</p> <p>1) scharakteryzował systemy partyjne w państwach demokratycznych wraz z przykładami: pluralistyczny system wielopartyjny (s. rozbicia – np. Belgia, s. dwupartyjny – np. USA, s. dwublokowy – np. Francja, Włochy, s. kooperacji – np. Szwajcaria; s. partii dominującej – np. obecnie Węgry); partie opozycyjne mają możliwości legalnego działania i przejęcia władzy;</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie</p>
--	---

<p>2) scharakteryzował systemy partyjne w państwach niedemokratycznych – monizm, system monopartyjny (np. Turkmenistan) lub partii hegemonicznej (np. KRLD, Rosja, Kazachstan), amorfizm partyjny (np. Białoruś); opozycja zakazana albo marginalizowana;</p> <p>3) wykazał zróżnicowanie funkcji partii politycznych w państwach demokratycznych i niedemokratycznych (inne modele kształtowania opinii, zupełnie różna funkcja wyborcza);</p> <p>4) przedstawił zróżnicowanie partii politycznych w państwach demokratycznych i niedemokratycznych w zakresie członkostwa, struktur partyjnych, przywództwa / kierowania partyjnego, wyboru władz partyjnych i podejmowania decyzji.</p> <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym oraz wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.</p>
<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem; ustosunkował się do oceny autora.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>
<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). 	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję</p>

5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.	informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.
	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych. SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.
0 PKT Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.

Temat 3.

Scharakteryzuj skład, tryb powoływania i kompetencje trybunałów w Rzeczypospolitej Polskiej.

I. Wykorzystanie i tworzenie informacji. V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	19. Modele ustrojowe państw demokratycznych. Zdający: 3) przedstawia zasady odpowiedzialności konstytucyjnej [...]; wskazuje, kto im podlega. 30. System prawny Rzeczypospolitej Polskiej. Zdający: 2) wyjaśnia, na czym polega praworządność i jakie zasady oraz instytucje stoją na jej straży. 31. Sądy i Trybunały. Zdający: 1) przedstawia sposób powoływania i zadania [...] Trybunału Konstytucyjnego i Trybunału Stanu; 2) omawia sposób działania Trybunału Konstytucyjnego, odwołując się do przykładów rozstrzygniętych przez niego spraw; ocenia znaczenie skargi konstytucyjnej dla funkcjonowania państwa prawa.
---	--

Zasady oceniania

Poziom III – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 12 PKT Zdający w pełni scharakteryzował: 1) tryb wyboru i skład Trybunału Stanu (16 członków i 2 zastępców przewodniczącego wybieranych przez Sejm RP na czas trwania kadencji, funkcję przewodniczącego pełni Pierwszy Prezes Sądu Najwyższego, min. połowa członków musi mieć kwalifikacje do zajmowania stanowiska sędziego); 2) kompetencje Trybunału Stanu (sądzi za naruszenie Konstytucji RP lub ustawy w związku z zajmowanym stanowiskiem, odpowiedzialność przed TK ponoszą m. in.: Prezydent RP, Prezes RM, członkowie RM, Prezes NBP, Prezes NIK); 3) tryb wyboru i skład Trybunału Konstytucyjnego (15 sędziów, sędziowie wybierani przez Sejm RP na 9 lat, Prezes i Wiceprezes powoływani przez Prezydenta RP spośród kandydatów przedstawionych przez ZOS TK); 4) kompetencje Trybunału Konstytucyjnego (m.in. orzeka w sprawie zgodności z Konstytucją RP ustaw, umów międzynarodowych, celów lub działalności partii politycznych, orzeka w sprawie skargi konstytucyjnej, rozstrzyga spory kompetencyjne między centralnymi, konstytucyjnymi organami państwa). 5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie różnych aspektów danego problemu do jego opisu w szerszym kontekście interpretacyjnym, wykazał się znajomością licznych pojęć związanych z tematem.	POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający nie popełnił żadnego błędu merytorycznego. SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził poprawną selekcję i hierarchizację informacji (nie zamieścił w pracy fragmentów niezwiązanych z tematem). JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w pełni spójny, harmonijny i logiczny.
--	--

<p>Poziom II – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 8 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia i częściowo scharakteryzował dwa istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykorzystał znajomość i rozumienie wybranych aspektów analizowanego tematu; wykazał się znajomością wybranych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił jeden lub dwa błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził niekonsekwentną selekcję informacji i ich hierarchizację (umieścił w pracy nieliczne fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód nie w pełni uporządkowany.</p>
<p>Poziom I – WARTOŚĆ MERYTORYCZNA 4 PKT</p> <p>Zdający:</p> <ul style="list-style-type: none"> – w pełni scharakteryzował jeden istotny aspekt oraz częściowo scharakteryzował jeden istotny aspekt zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III) <p><u>lub</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – częściowo scharakteryzował trzy istotne aspekty zagadnienia (spośród zagadnień 1–4 wskazanych dla poziomu III). <p>5) Zdający wykazał się znajomością jedynie nielicznych pojęć związanych z tematem.</p>	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił trzy lub cztery błędy merytoryczne.</p> <p>SELEKCJA INFORMACJI Zdający przeprowadził w niewystarczającym stopniu selekcję informacji i ich hierarchizację (napisał pracę, której znaczną część stanowią fragmenty niezwiązane z tematem).</p> <p>JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Zdający zaprezentował wywód w sposób chaotyczny i nielogiczny.</p>
	<p>POPRAWNOŚĆ MERYTORYCZNA Zdający popełnił co najmniej pięć błędów merytorycznych.</p>

	SELEKCJA INFORMACJI Ponad połowę pracy stanowią fragmenty niezwiązane z tematem. JĘZYK, STYL I KOMPOZYCJA Wywód jest niekomunikatywny.
0 PKT Zdający nie zrozumiał tematu – nie wypełnił wymagań dla poziomu I. 5) Zdający nie wykazał się znajomością pojęć związanych z tematem.	Przy pracy o wartości merytorycznej 0 pkt, nie przyznaje się punktów za pozostałe elementy.

Egzaminator, klasyfikując wartość merytoryczną pracy na jeden z trzech poziomów (I–III), może ocenić ją wyłącznie na 12, 8 lub 4 punkty. Ostateczna liczba punktów uzyskanych przez zdającego jest zależna także od poziomu realizacji trzech pozostałych kryteriów, tj. poprawności merytorycznej, selekcji informacji oraz języka, stylu i kompozycji pracy. Za zrealizowanie danego kryterium na poziomie wyższym / niższym od poziomu wartości merytorycznej pracy, zdający uzyskuje jeden punkt więcej / mniej. Egzaminator może także ocenić pracę na 0 punktów.